

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka, Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **R. H.**, zastoupeného zákonnou zástupkyní, matkou A. H., a Michalem Benčokem, advokátem se sídlem Na Poříčnickém právu 1914/6, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 8. 2007, sp. zn. 62 Az 44/2006,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Odměna advokáta Michala Benčoka **se určuje** částkou 4800 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále též „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 4. 8. 2006, č. j. OAM-864/VL-07-08-2006. Žalovaný tímto rozhodnutím zamítl žádost stěžovatele o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Stěžovatel ve své kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), když namítá jednak nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a dále pak vady správního řízení. Tvrdí, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech a pro tuto vytýkanou vadu měl krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušit.

Stěžovatel v kasační stížnosti konstatuje, že jak žalovaný, tak krajský soud nezjistili přesně a úplně skutkový stav věci a porušili tak ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46

zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), dále jen „správní řád“, a v důsledku toho posoudili nesprávně jeho žádost o azyl. Dále stěžovatel namítá, že důkazy, které si správní orgán opatřil pro své rozhodnutí, nebyly úplné, čímž došlo opětovně k porušení ustanovení § 32 odst. 1 a § 34 odst. 1 správního řádu; a v neposlední řadě uvádí, že rozhodnutí žalovaného nevyplývá ze zjištěných podkladů. Tato svá obecná tvrzení odůvodňuje stěžovatel tím, že v jeho případě je dána překážka vycestování podle ustanovení § 91 zákona o azylu, neboť na Ukrajině jsou porušována lidská práva a on by byl proto ohrožen. V zemi svého původu se nemá kam obrátit o pomoc, protože Ukrajina takové poměry trpí a podporuje je. V jeho případě jde i o důvody humanitární podle ustanovení § 14 zákona o azylu. Stěžovatel se dále odvolává na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, podle nějž *„Nikdo nesmí být mučen a podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení, nebo trestu.“* Stěžovatel také poukazuje na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věci Cruz Varas z roku 1991 a ve věci Vilvarajah z téhož roku. Stěžovatel na závěr mj. zdůrazňuje, že se ve své vlasti nemůže obrátit na policii a dovolává se dále Příručky UNHCR k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíka, a jejich článků 43 a 53.

Stěžovatel proto vzhledem k výše uvedenému navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; stěžovatel také požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a o ustanovení bezplatného právního zástupce z řad advokátů.

Advokát Michala Benčok, ustanovený stěžovateli na jeho žádost, v doplnění ze dne 8. 2. 2008 namítá, že soud dospěl k závěru, že u stěžovatele nejsou dány důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 12 písm. a) a b), přičemž ustanoveními § 13 a § 14 tohoto zákona se ani okrajově nezabýval, nehodnotil ani překážky vycestování podle dřívější úpravy § 91 zákona o azylu, toliko se ztotožnil se závěrem žalovaného, že aplikace těchto ustanovení se váže na ustanovení § 12 zákona o azylu. Krajský soud shodně s žalovaným nesprávně označili jeho žádost o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou, neboť údajně neuvedl takové skutečnosti, jež by svědčily vystavení pronásledování podle ustanovení § 12 zákona o azylu (problémy spojené s dluhy jeho matky a v návaznosti na to pronásledování neznámými osobami, stejně jako snahu o legalizaci pobytu na území ČR nevyhodnotili žalovaný ani krajský soud jako dostatečné k udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu). Stěžovatel dále opakuje, že žalovaný ani krajský soud si nezajistili potřebné důkazy, nepředložili např. informace týkající se ekonomické a politické situace v regionu. A opětovně dodává, že jak rozhodnutí žalovaného, tak krajského soudu, vychází z nesprávného právního výkladu ustanovení § 14 zákona o azylu (nebylo přihlédnuto k soustavnému porušování lidských práv na Ukrajině). Stěžovatel se v neposlední řadě domnívá, že jeho odůvodněné obavy o psychiku s ohledem na nepředvídatelné reakce a násilí ze strany vymahačů dluhů, kteří hledají jeho matku, lze podřadit pod zákonná ustanovení § 14 zákona o azylu.

Stěžovatel požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti; o této žádosti Nejvyšší správní soud nerozhodoval, neboť ustanovení § 32 odst. 5 zákona o azylu, ve znění účinném od 13. 10. 2005, spojuje odkladný účinek přímo s podáním kasační stížnosti.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) lze pro stručnost odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. 1 Azs 13/2006, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS.

V odpověď na první stížnostní námitku, že jak žalovaný, tak krajský soud nezjistili přesně a úplně skutkový stav věci a že důkazy, které si opatřili pro svá rozhodnutí, nebyly úplně (nepředložili např. informace týkající se ekonomické a politické situace v regionu), Nejvyšší správní soud konstatuje, že se otázkou takto zdůvodněných kasačních stížností již dostatečně zabýval a uvádí např. svůj rozsudek ze dne 22. 3. 2005, sp. zn. 4 As 56/2003 (publ. na www.nssoud.cz), kde uvedl: „Pokud je z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu zřejmé, proč v souladu se správním spisem soud shledal zjištění skutkového stavu žalovaným za úplné a spolehlivé, jakými úvahami se řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu, a z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatelky v žalobě, potom není důvodná námitka, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu.“

Namítá-li dále stěžovatel, že v jeho případě je dána překážka vycestování podle ustanovení § 91 zákona o azylu, neboť na Ukrajině jsou porušována lidská práva a on by byl proto ohrožen, odkazuje zdejší soud na své rozhodnutí ze dne 21. 11. 2003, sp. zn. 7 Azs 13/2003: „Ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb. žalobcem ani v zemi původu neprojevená, takovýmto důvodem není.“

Stěžovatelova další námitka spočívá v tvrzení, že u něj byly naplněny podmínky pro použití ustanovení § 91 a § 14 zákona o azylu a nikoliv ustanovení § 16 písm. g) stejného zákona a že krajský soud dospěl k nesprávnému závěru, že u něj nejsou dány důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 12. Nejvyšší správní soud v této souvislosti připomíná např. svůj rozsudek ze dne 9. 9. 2004, sp. zn. 2 Azs 147/2004, v němž vyložil postup při aplikaci ustanovení § 16 zákona o azylu: „I. Rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, nelze považovat za rozhodnutí o neudělení azylu ve smyslu § 28 tohoto zákona. Za takové lze považovat pouze rozhodnutí, kterým Ministerstvo vnitra rozhodne o neudělení azylu pro nesplnění podmínek uvedených v ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 téhož zákona po věcném posouzení důvodů tvrzených žadatelem o azyl. II. Rozhodne-li Ministerstvo vnitra o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, nečiní již výrok o neexistenci překážek vycestování ve smyslu ustanovení § 91 citovaného zákona.“ Podobně také v rozhodnutí zdejšího soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. 7 Azs 124/2004: „Vedle pozitivního vymezení předpokladů pro udělení azylu v § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, stanoví tento zákon také vylučující důvody, při jejichž naplnění žadateli azyl udělit nelze; tyto důvody jsou taxativně stanoveny v § 15 a § 16 tohoto zákona. Jsou-li splněny podmínky vymezené v ustanovení § 16 odst. 1 tohoto zákona, tj. podmínky pro zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné, není namístě zkoumat případnou existenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 písm. b) citovaného zákona.“ Stejný závěr lze dovodit také

z dalšího rozsudku ze dne 22. 9. 2004, sp. zn. 5 Azs 230/2004: „Správní orgán není povinen rozhodnout o překážce vycestování, jestliže žádost o azyl byla zamítnuta podle § 16 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb. Pouze v případě udělení či neudělení azylu v režimu § 12, § 13 a § 14 téhož zákona je ve smyslu § 28 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, obligatorní částí rozhodnutí konstatování, zda se na cizince vztahuje překážka vycestování.“

Také v otázce udělování humanitárního azylu podle ustanovení § 14 zákona o azylu je třeba odkázat na setrvalou správní judikaturu. Tak v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003, bylo uvedeno: „Na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).“ Míra správního uvážení správního orgánu je tedy za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele; poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen, což však neznamená, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu. Ve svém rozsudku ze dne 11. 3. 2004, sp. zn. 2 Azs 8/2004, pak Nejvyšší správní soud doplnil: „Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrné „nehumánní“ azyl neposkytnout. Zatímco tak v jiných právních předpisech reaguje zákonodárce na skutečnost, že není schopen předpokládat všechny situace, v nichž je určitý postup – zde poskytnutí azylu – vhodný či dokonce nutný, typicky demonstrativními výčty za účelem odstranění či alespoň zmírnění tvrdostí; v zákoně o azylu zvolil kombinaci dvou ustanovení obsahujících výčty taxativní a jednoho ustanovení umožňujícího pohledem humanitárních hledisek řešit situace nezahrnutelné pod předchozí dvě ustanovení. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.“

Shora citované právní názory plně dopadají i na souzenou věc, jelikož stěžovatel v průběhu správního a soudního řízení neuváděl žádný relevantní azylový důvod. Popisoval-li stěžovatel problémy spojené s dluhy jeho matky a v návaznosti na to pronásledování neznámými osobami (vymahači dluhů, kteří jeho matku hledají), připomíná zdejší soud některá svá rozhodnutí, v nichž shodné důvody označil za azylově nerelevantní. Podle rozsudku ze dne 15. 12. 2003, sp. zn. 4 Azs 31/2003 „obtíže žadatele o azyl, spočívající v nemožnosti splácení dluhu soukromým osobám v zemi původu, nelze bez přistoupení dalších zvláštního zřetele hodných okolností vnímat jinak než jako důvody ekonomické, nepostačující k udělení azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění

zákona č. 2/2002 Sb.“, stejně jako ve svém rozhodnutí ze dne 27. 11. 2003, sp. zn. 4 Azs 26/2003 Nejvyšší správní soud uvedl: „Obava z toho, že věřitelé budou po žadateli o azyl vymáhat své pohledávky, není azylově relevantním důvodem (§ 12 zákona o azylu), ani důvodem pro vyslovení překážky vycestování podle § 91 tohoto zákona.“.

Přípisem ze dne 18. 3. 2008 informoval zástupce stěžovatele Nejvyšší správní soud, že matce nezletilého stěžovatele bylo vydáno povolení k trvalému pobytu na základě sloučení s občanem ČR dle ustanovení § 87h odst. 1 písm. b) v návaznosti na ustanovení § 15a odst. 4 písm. a) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Advokát zaslal zdejšímu soudu také kopii Potvrzení o povolení trvalého pobytu cizince na území ČR udělené paní A. H. dne 22. 1. 2008. K telefonickému dotazu soudu advokát sdělil, že touto skutečností ovšem nedošlo k uspokojení stěžovatele a že na své kasační stížnosti trvá. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje na své rozhodnutí ze dne 12. 11. 2003, sp. zn. 5 Azs 10/2003, ve kterém se vyjádřil mj. ke změně rodinných poměrů po vydání napadeného soudního rozhodnutí: *„Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlíží ke skutečnostem, které stěžovatelka uplatnila, resp. které nastaly až poté, kdy bylo vydáno napadené soudní rozhodnutí. Narození dítěte, případně jiná změna rodinných poměrů, může být při splnění zákonných podmínek důvodem pro podání žádosti o povolení trvalého pobytu podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, nikoli skutečností, k níž může soud přihlídnout v řízení o kasační stížnosti.“*

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu tak poskytuje dostatečnou odpověď na posuzované námitky podávané v kasační stížnosti. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Shledal ji proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a z tohoto důvodu ji odmítl.

Stěžovateli byl právním zástupcem pro řízení o kasační stížnosti ustanoven advokát Michal Benčok; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokáta částkou 2 x 2100 Kč za dva úkony právní služby (převzetí a příprava věci a doplnění kasační stížnosti) a 2 x 300 Kč na úhradu hotových výdajů, v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b), a d), § 12 odst. 1, § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů, tedy celkem 4800 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. června 2008

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu